

NORSK
PRESSEFORBUND

NORSK
JOURNALISTLAG

NORSK
REDAKTØRFORENING

Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Oslo, 30.11.2017

Innspill til komiteens behandling av Dokument 3:10 (2016-2017): Riksrevisjonens undersøkelse av arkivering og åpenhet i statlig forvaltning.

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke. Alle organisasjonene jobber for å sikre og styrke innsynsretten i Norge.

På vegne av mediene i Norge ønsker vi med dette å fremme noen innspill til kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av rapporten fra Riksrevisjonen. Vi beklager at denne kommer så tett opp til fristen for avgivelse av innstillingen, men vi ble nettopp gjort kjent med at denne lå til behandling. Vi håper likevel komiteen tar seg tid til å lese våre innspill:

Riksrevisjonens funn om arkivering og åpenhet i statlig forvaltning avdekker en praksis som svekker mediernes mulighet til å følge med på saker og kontrollere forvaltningens bruk av penger og maktutøvelse. Dette påvirker mediernes rolle som public watchdog og svekker demokratiet. En slik praksis er mulig fordi man i dag ikke har effektive midler til å håndheve lov om innsyn (offentlighetslova) og lov om arkivering og journalføring (arkivloven).

Vi mener det er på høy tid at man nå innfører sanksjoner for brudd på de lover som skal sikre effektiv gjennomføring av offentlighetsprinsippet i Norge – altså arkivloven og offentlighetsloven. Bøter eller tvangsmulkt må vurderes som mulig sanksjonsform for å sikre at lovene etterlevs.

Se uttalelse fra Pressens offentlighetsutvalg: <http://presse.no/dette-mener-np/ulovlig-hemmelighold-ma-sanksjoneres/>

Kronikk i Aftenposten:

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/ORM0o/Vi-utfordrer-statsminister-Erna-Solberg-Ta-ballen-fra-Riksrevisjonen-Rydd-opp--Siri-Gedde-Dahl-og-Elin-Floberghagen>

Som begrunnelse for vårt innspill, vil vi særlig vise til følgende tre forhold:

1. **Riksrevisjonen avdekket at mange dokumenter ikke var journalført i kontroversielle og viktige saker (se eksempler i punkt 4.3.2 i rapporten).** Samfunnet går med andre ord glipp av vesentlig informasjon, og regjeringen unndrar seg kritisk søkelys i saker der behovet for dette er ekstra stort. Funnene tyder på en kultur der man bevisst bryter loven for å unndra seg innsyn i kontroversielle saker. Dette er også i tråd med hva Pressens offentlighetsutvalg har kommet fram til i denne rapporten (ligger også vedlagt):
<http://presse.no/offentlighet/pressens-offentlighetsutvalg/dugnader-og-undersokelser/rapport-om-hemmelighold-i-forvaltningen/>
2. **Riksrevisjonen avdekker et alvorlig misforhold mellom antall dokumenter i arkivet og mengden treff på e-postserver og fellesområdet, og konkluderer med at dette er en indikasjon på at mye av saksbehandlingen disse årene kan ha skjedd utenfor saks- og arkivsystemet (tabell 4 s 64).** Rapporten avdekker også at flere enkelt dokumenter som skulle vært journalført, ikke var det. Det er både brudd på offentlighetsloven og arkivloven, og undergraver det grunnlovfestede offentlighetsprinsippet.
3. **Pressens offentlighetsutvalg (POU) gjennomførte selv en undersøkelse om journalføring i januar 2017 som avdekket grove svikt i praksis:** På det lengste tok det i snitt 39, 4 virkedager å publisere et dokument i OEP (Justis- og beredskapsdepartementet). Riksrevisjonen skriver følgende i sin oppsummering:

«Medianen for journalføringstid for alle departementene samlet er tolv dager, og gjennomsnittet er én måned. Det tyder på at det er en del tilfeller av etterregistrering av gamle dokumenter».

Vi ber videre komiteen merke seg følgende oppsiktsvekkende funn fra Riksrevisjonen som dokumenterer bevisst trenering av journalføring for å hindre offentlig innsyn:

«Det kan etter Riksrevisjonens vurdering ikke utelukkes at data blir holdt tilbake fra offentlig journal for å bli journalført senere. I denne sammenhengen vises det til et møte mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet i juni 2014 der det ble fastsatt at det skulle etableres rutiner som sikret at det er mulig å kommunisere om aktuelle saker i en innledende fase uten at det blir kjent utad. Det understrekes at det er anledning til å unnta dokumenter fra innsyn selv om de blir registrert på offentlig journal. En rutine om ikke å journalføre dokumenter eller utsette journalføringen for å unngå innsynskrav er i strid med offentlighetslovens formålsparagraf.»

Det er derfor svært viktig at offentlighetsloven og arkivloven ses i sammenheng på dette området, helst sammen med en plikt til umiddelbar publisering av journalposter.

Mer om POU's undersøkelse: Sen journalføring svekker demokratiet: http://presse.no/wp-content/uploads/2015/02/20170111-OEP-POU-uttaler_Sen-journalalf%C3%B8ring.pdf

Hele undersøkelsen finnes vedlagt og ligger her: <http://presse.no/offentlighet/pressens-offentlighetsutvalg/dugnader-og-undersokelser/rappport-departementenes-smks-journalforing/>

Ta gjerne kontakt hvis noen har spørsmål!

Norsk Presseforbund

Siri Gedde-Dahl

leder

Pressens offentlighetsutvalg

Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud

advokat

Norsk Redaktørforening

Arne Jensen

generalsekretær